

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишње 1 фор.; за Србију 2¹/₂ дин. у сребру.
Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

КРАСНОЈ БАШТОВАНЦИ!

Баштованку красну и умилну,
— Сретан ли је, ко је упозна —
Дивну башту, мирисаво цвеће
Нек опева песма искрена.

Башта ова није к'о остале.
Цвеће ово никад не вене.
Па још мома што негује цвеће!
— Ал нек песма мене замене.

Чиста душа — то је дивна башта.
А скромност, што краси женски свет,
Доброта, понос женски, искреност,
Стид и чедност — у тој башти цвет.

Ко негује цвеће ово красно,
Баштованка ко је? Чујте сви!
Узор наши млади девојака,
Чедо дивно благе нарави.

Поштујем те са врлина твојих,
Песма нек је оданости знак!
Чиста душа тако ти се сјаји,
Да потамни и сам сунчев зрак!

Негуј брижно то мирисно цвеће,
Негуј језик матерински свој,
Више свега Српство љуби силно:
То је украс девојци српској!

Тако цвеће нек те навек краси,
Нек те дичи, ој узору мој!

На врлини срећу своју зидај,
На врлини, кћери божијој!

Још ћу рећи овом згодом красном,
Млађане ми душе слатки сан.
Удруженом створићемо силом,
Што постићи нисам кадар сам.

Српкињице красне са свих страна
Мушких жеља чујте громки глас:
Ох негујте те врлине красне,
Ви сте наше будућности спас!

Над нами су тице злокобнице,
Предвиђају опстанка нам крај!
Не клонимо, већ у борби дичној,
Нек нас здружи братски загрљај!

Сестре драге, баштованке красне,
Притецимо роду у помоћ!
Погледајмо на све четир стране:
Свуд је светлост, само у нас — ноћ!

Хватајмо се сви у коло сложено,
Брат са сестром нек се упозна!
Нек васкрсне љубав, слога српска!
Тргнимо се из тешкога сна!!

Време је већ, да се радит' почне:
Принесимо жртву на олтар!
Народ српски мора бити сретан:
Сложно напред — сраман је немар!!

Станко.

ШТА СВЕ МОГУ ДА РАДЕ ЖЕНСКИЊЕ.

(Продужење.)

стаје још да видимо, како се женске
одликују у великим школама на ви-
соким наукама.

Речено је већ, како је још у пра-
старо доба у образованих народа било
жена и девојака, које су се одавале на

високе науке и прославиле се, али их никада није било много; и осим оно неколико Гркиња нису друге ни ишле редовно у школу, него су својим великим трудом и напором долазили до оних знања и славе; а тек пре 20 година почеле су да иду и у велику школу на високе науке. Прво су почеле Американке Енглескиње, а у Европи Рускиње, па онда и друге. Данас их иде много и долази све више и више, а уче највише медичке и философске, науке, ал и правничке и друге и полагају докторате. У сев. Америци има данас преко 20. хиљада жена и девојака, што се уче на великим школама; имају 4 свеучилишта чисто за женске и професори су жене и девојке. У Европи су биле две Рускиње прве, које су се год. 1864. на великој школи у Цириху у Швајцарској записале и училе природне, а по том медичке науке, па кад су ове год. 1867. положили испит за докторе медицине, и кад се ово развијало као чудо, онда су почеле долазити и друге, особито Енглескиње, и год. 1869. било их је у Цириху чак из Америке. Те године је ушла и прва Швајцарка, јер се држало, да не приличи женској и да је то издајство и гажење женске природе, да женска иде на високе науке, држало се, да не може бити ни успеха, док се није после осведочило, да су за женске струке оне способније него мушки, те сад их иде и учи све више. — Г. 1882. било их је у Цириху 96 и то: 51 Рускиња, 6 Немица, 6 Швајцарака и других, училе су од њих 69 медичке науке, 26 философске и 1 правничке; а кад је год. 1873. дошла заповест од руске владе за Рускиње, да имају до 1. јануара 1874. све отићи из Цириха, јер се дознало, да руски бегунци онде праве са ђацима завере против владе, онда пређу 32 Рускиње на другу велику школу у Берн, а остале се развију по другим свеучилиштима у Немачкој, а у Цириху остану само 12 ученица; 4 из Немачке, 3 из Аустрије и по једна из Француске, Србије, Влашке и Мађарске. Тако су биле и у Берну Рускиње прве, њих 27. Предпрошле године било је у Берну 28, које су училе медичке науке, и то 26 Рускиња; а од прошле 1885/6. шк. год. има их 57, и то 41 учи медичке а 16 фи-

лозофске науке, а од њих су 36 Рускиње. У Цириху има их ове године 68. и то: 33 уче медичке науке, 19 философске, 1 правничке, 10 техничке и 2 економске науке. Свега их је до сад за ово 22 године учило у Цириху 715, али је само 365 било уписано као редов. ученице, а друге су биле добровољне. Од њих је млого напустила школу, особито медичке науке, јер их није подносила нарав, да секу мртваце, а неке нису ни биле за високе науке, па онако и вели извештач из Швајцарске: „као што има међу мушкима, који би бољи били за коваче и коларе, јер би били први, а у великој школи пропадну; тако има и међу женским, које би прве биле у кујни, а овде пропадну.“ Па онда светује родитеље, да добро пазе и само оне да дају у велику школу и на њих да троше, на којима опази и велику вољу и дара. —

Чим се прочуло како у Швајцарској иду женске заједно с мушкима у велику школу, одмах је тако почело и по другим, особито по северним државама. У Данској ишле су још и пре млоге женске заједно с мушкима у средње школе тако, да је по попису од год. 1855. било у Данској научењака и литерата мушких 7292, а женских 6486; а од год. 1865. пошле су млоге и у велику школу. — Исто тако су пошле и у Финланду у Руској, а после по примеру ових и у Шведској и Норвешкој. Оно истина, нема још ни до данас дозволе за женске ни у Шведској ни у Данској за велику школу, али оне иду и свршују, а владе не забрањују. — Исто тако уче женске и по осталој Европи и свуд се хвале управе, да од то доба и мушки већма пријањају за науком него пре. Прошле године било је у Енглеској више од 1000 ученица на великим школама. У Лондону је отворено прошле године прво свеучилиште за женске. Основатељ је Енглес, хемичар, Халеви. За саму зграду, дао је 10 милијона франака. У згради има 1000 соба. Око зграде има 95 ланаца земље парка. У Единбургу у Шкотској положили су прошле године више женскиња испит с одликом из философије, математике, физиологије и економије и добиле су дипломе, које су до сад само мушки добијали. Професор Масоф наводи, да је за

ово 19 година, од кад постоји задруга за више образовање женскиња у Единбургу, близу 4000 женских свршило високе науке идући у школу заједно с мушкима; али се сад живо ради, да се и овде отвори засебно свеучилиште за женске. Исто тако је и на великој школи у Дублину у Ирској допуштено сад и женским, да слушају високе науке заједно с мушкима. У Паризу учило је медичке науке предпрошле године 103 женске и то 76 Рускиња, 8 Францускиња, 3 Аустријанке, 1 Туркиња и 1 Индијанка. Летос су на париском свеучилишту више женскиња положили академички испит тако одлично, да је председник комисије изјавио, да су испитом премашиле све мушке. На свеучилишту у Брислу било је пр. године пуно ученица жена и девојака на свима факултетима, од којих су многе с одликом испите положили. Само у Пруској и Аустро-Угарској још није дозвољено женским, да слушају високе науке. У Петрограду су одмах с почетка многе женске пошле у велику школу и ишле су заједно с мушкима, али због изгреда ђачког буде забрањено и тада се почело радити, да се отвори свеучилиште за женске, па одмах стану саме скупљати прилоге и нашле су добротвора, који су велике суме завештали; између осталих и једна ученица гђа Ростреми поклонила је 20 хиљада рубаља. Ту се види какав дух дише у руском женском свету за науком; тај ће пак препородити велику Русију, да ће сијати како величином тако и науком целоме свету. Од тих прилога стоји данас у Петрограду велика дивна зграда, прво руско свеучилиште за женске, које је отворено на крају 1885. г. Подигле су га

саме женске. Странци извештачи пишу, да положај и намештај у тој великој школи у погледу хигијенском (здравственом) премашује све до сад познато. На школи тој заступљене су све научне струке и постављени су најизврснији стручњаци за професоре; а уз њих ради неколико најодличнијих женскиња као асистенти (помоћници), док не узмогу оне саме примити професуре као: Гђица Срдобинска физику, гђа Шифова математику, гђа Давидова хемију, гђа Росијска геологију. Прошле године било је по свима струкама подједнако подељено преко 800 ученица. За учење се плаћа 25 рубаља за течај. Прима се свака, која је навршила 18. годину и свршила женску гимназију; ал иду и старије госпође и има више примера, да иду и матере и ћери. Школа ова држи и кујну за своје ученице и даје, како сви хвале, врло добру храну и јевтино. —

Најпосле има да споменемо, да и у Азији данас све више и више женских уписује се у велику школу, особито у Индији у свеучилишту у Бомбају, Мадрасу и даље; и чак на крајњем истоку азијском, дижу се велике школе за више образовање женскиња. Предпрошле године отворила је царица Јапанска и у престоници Једу велику школу за ћери из најодличнијих породица и поставила је за професоре девојке из првих кућа, које је пре неколико година послала била у Европу, да се на великим школама и заводима изуче за професоре. Иста царица подигла је школа за више образовање женскиња по целој земљи; па како је то врло свестан и напредан народ: то ће превазићи све остале. —

БУКВИЦЕ ЗА УДАВАЧЕ.

Дефина данашњих младожења више гледа новце уз девојку, него девојку; а девојке више гледа на титуле и имање у младожења, него на дела и начела; па није чудо, што има толико несрећних — већ је чудо да има и толико срећних удаба и женидаба. —

— Девојку лице удаје, — девојци на лицу мраз, — и девојци лепој срећа

не гине, — те речи стоје још само у књизи а друкче је лепота мамак без удице, а често и замка, коју лепа сама на себи носи, да се сама ухвати. —

— Кад би девојке већма волеле оне младожење, који воле њих, мање би их било несрећних. —

— Ко год ти се улагује, не поштује те; и што те ко више хвали, више ти си-

па дима и прашине у очи, да не видиш ни његових ни својих мана. —

— Лажљиве су све речи љубавне — слатке. Љубав — најсветије осећање — тако нема речи за себе, као да је нема, јер је у срцу, а не на језику. —

— Љубав права тако је чиста, да је увреди и помисао нечиста. Уз праву љубав је увек и најнежније поштовање и чување свога драгог. —

— Љубав чиста као дете је безазлена, као анђео невина. Дрска љубав увек је и нечиста. —

— Много уверавање о својој љубави је, као и много уверавање о своме потшењу, увек зазорно. Онај се сам сумња, за то тебе утврђује.

Мушки има са женском само два смера, ил је узети ил је обманути. Оба су смера тако јасна и на свакоме кораку провидна, да их само будала не види и не позна. —

— Мушки, који ти лаже, ил мисли у теби будалу наћи, ил од тебе будалу начинити. —

— Мушки су мај, док траже жену, а после буду децембар, ал и женске су пре удаје пролеће оно најмилије, а после удаје, време страшно се промене. —

— Не оцењуј мушке по реч'ма него по делима, јер та најбоље кажу, ко је какав. У делима се види прави лик и образ човеков, за то гледај, шта дела казују, а не језик. Дела и начела твога будућега мужа, нека ти буду основа, будуће среће твоје. —

— Не полази за бесна и сурова; јер ћеш се грдно уверити, да је дивља нарав не укротљива, па тешко теби! За жену нема већега зла од бесна и сурова мужа;

— не пођи за богата, јер нема же ни среће у богатству мужевљевом, — јер није благо ни сребро ни злато, већ је благо, што је срцу драго;

— не пођи за ноћника (бекрију и скитницу); јер је то отров и убица жени;

— не пођи за накићена лутка, који

је сав у намештеној коси, у рукавицама, манжетнама, прстењу, ланцима и гривнама; јер је и женско таково сулудасто а мушко луђе од мајмуна;

— не пођи за непозната, јер је данас пун свет варалица. Чувај се оног, ко се часом заљуби, јер се тај часом и одљуби, за то пре добро познај, ако се не да познати, пази с ким се дружи; —

не пођи ни за туђина, јер и тај иде да превари, ако њега не преваре. Знај, да је пренагљена удадба још сила несрећнија, од пренагљене женидбе;

— не пођи ни пошто за оног, ко са својом матером и сестром ружно поступа, јер ће с тобом и горе. Благодаран син драги брат, и искрен и веран друг, само то буде добар и веран муж;

— не пођи за пијанца, јер то је гад и јутром кад се истрезни, а још већи док је пијан; ако је и добре ћути, он је у онај мах сулуд; ако ли је зле ћуди, часом буде и бесомучан, па тешко теби! За свакога пре пођи само не за пијанца;

— не полази за тврдицу, који дрхће за сваким новчићем, што га изда, јер ћеш с њим век прегладовати и гола и боса бити.

— Удавачама је суђено, да су прве године царице и богиње, а после до века слушкиње и ропкиње.

— Удавача свака ваља пре удаје да смисли, којим ће радом, вештином и знањем себи и својима живот да олакше, без тога су удаје све несрећније —

— Удавача свака, нека се спреми, да у случају несреће, сама себе може одржати. Само се та удаје без страха, а другчије тешко њој, ако се још није навикла да буде с малим задовољна. —

— Удадба је као и женидба најсрећније доба за одучење од сваке зле и ружне навике; — доба снаге и воље за све, што је лепо и племенито. У томе добу може и момак девојку, а још пре ова момка да окрене боље, него сви учитељи и васпитачи; па ваља употребити то лепо и срећно доба, а не пропустити напразно.

КАКО ВАЉА ДОМАЋИЦА ДА ЗАПОВЕДА.

Вака домаћица, која има млађе, ваља да уме и заповедати; а за ово треба и вештине, особито ако има више млађих. Вештина је у томе, да оно, што кад треба да се уради, тако заповеди, да млађи оно вољно послуша и одмах верно изврши. Још вешта домаћица научи млађе своје тако, да не чекају заповест, него док она мигне, они су извршили, и научи их да сами виде, шта треба да сврше; па све се сврши у такој тишини да нико и не чује заповедања; па то је и први услов при погађању млађих; и само се по томе зна паметна и мудра домаћица, што у њеној кући врши сваки млађи свој посао највољније, а не чује се да су живи.

Од паметне и мудре домаћице иште се пре свега, да је правична, па да не иште ништа претерано нити у невреме; а кад и ово мора, она то учини тако тијо и благо, да нема противљења, него се све најрадије врши. Онако се и каже да само она уме заповедати, која је правична и блага и која је сама своје старије слушала, па зна како је млађима који морају. Паметна поучи и упути млађе у свему, што ови не знају. А највећа је врлина на њој, што је тија, па зна, да тишином и шапућањем сила више и све боље учини, него виком. Која тако заповеда, њу и глупаво

млађе драговољно послуша и изврши, те буде користи и по млађе и по кућу и домаћицу. Нема тога млађег, које неће радо послушати, што год зна, кад му се оно тијо и благо каже; послушају и луда деца и изврше, кад им се тако тијо и благо казује. Домаћица, која само виче, грди, псује, гура, у те ни памети нема а од мудрости ни трага. Вика и псовка, макар била и праведна, убије вољу у млађем, па и паметно млађе отврдоглави и онда је сила теже владати њим, па и што сврши, оно је и споро и рђаво, а то је више штете по домаћицу и кућу, него по млађе. За то се и каже за домаћицу, која виком и псовком влада, да није никаква домаћица, јер не зна ни прва правила владања о млађима; и у којој год кући чујеш вику и псовку, знај да ту нема ни гезде на свом месту, па ни та кућа неће дуго цветати. Само оно млађе не слуша и не да се научити, које си виком и псовком подивљао, боље је тако млађе одмах отпустити и то без вике и псовке; али доброј и паметној домаћици не служи никада на част много мењање млађих, нити је то по кућу пробитачно, за то је мудрост прво, што се тражи од свакога а особито од домаћице, која има млађима да заповеда.

*

КОЈУ ЖИВИНУ ДА ЗАПАТИМО.

О запаћивању и гајењу живине пише Један од државних извештача следеће: Живинарство — та лепа привредна струка — јако је код нас заостала. Види се по томе, јер силни наши новци морају сваке године да изиђу из земље за живину из туђих земаља, за то, што од разумног гајења живине, које би се лепо наплаћивало, нема код нас ни трага. Наш народ још и не зна за корист од гајења живине, па онако му живина, и од ње јаја, нема на пијаци ни цене: јаја су ситна и шпрљава као и живина; а што год је на пијацама лепше и крупније, то је све туђинско. Најлепша живина и најкрупнија

јаја од ње долазе из Француске и Талијанске и за њих највише наших новаца из земље излази. Енглеска треба сваки дан, најмање 1½ милијун јаја из страних земаља да се довезе и за њих издаје годишње више од 180 милијона форината; па то све узму Французи и Талијани, а ми не добијемо ни цвоњка, јер јаја од наших кокошију не теже просечно ни 40 грама, а француска и талијанска најмање 60 гр. Као код нас, исто је тако било и у Америци, ал онде је власт и полиција забранила, доносити на пијацу јаја мања од 60 грама, па од то доба је живинарство код њих јако корачило у напред. Онако би

требало и код нас. Од пре ношена су јаја чак из Аустро-Угарске за Енглеску, али је престало од када Французи и Талијани доносе у Енглеску своје сила крупније кокоши и од њих сила крупнија јаја. Па ваља и ми да се окренемо и да запатимо кокоши крупније и која ће крупнија јаја носити, како би и ми добили који од оних енглеских милијуна.

Најкрупнија и највише јаја носи талијанска кокош. Ова снесе по 160—170 јаја за једну годину и то све по 60—70 грама тешка. Она носи и зими; а не воле да лежи, те не прекида у ношењу. Њу пређе и перутање најбрже, па и тим више носи; а и месо је њено тако укусно да је само француска худанка укуснијега меса, али не носи као талијанска. Па ваља ову запатити. А ево како: Данас има у великим варошима трговина живинарских и отуда се добије за 10 ф. по 4 и 5 кокошака и 1 петао. Трговина има у Будапешти и Бечу па шаљу живину поштом и гарантују за њу. Исте те трговине продају и јаја од ове живине, па можемо и наше кокоши и ћурке насадити. Што се тиче гојења на месу, у томе су само споменуте француске худанке и лефлешке и енглеске доркине још прече и буде по једна кокош до 6 клгр. тешка, а петлови и до 8 клгр.

Од гусака су најкрупније и најбоље поморанка и тулуска, јер буду по 15 клгр. тешка; али је и талијанска врло крупна, и свака снесе, као и поморанка, по 50 јаја.

Од патака је најбоља енглеска елес-

берка, па ко држи гуске и патке нека ове запати. Ни једна од ове живине не стаје више ни труда ни ране, па буде сила више користи од ње. Па и ова живина и јаја добију се у предпоменутих трговинама; а могу се исто тако добити и из Трста по исту цену.

Што се тиче лежења, има данас справа за лежење јаја, па не треба насиђивати кокоши ни ћурке, гуске ни патке. Најбоља је справа Тиманова. Справа има од различите величине: најмања леже 30, а велика по 200 јаја у једанпут. Мања стоји 40 марака, а велика 155, без „цола“ локо Бреслау (Fr. R. Tiemann, Conservateur am königl. zoologischen Museum in Breslau). У справи овој мање се поквари јаја него под насађеном живином.

Још има да наведем, да има данас згодних сандучића за шиљање јаја поштом, па ни једно се не разбије и не растресе.

Најпосле има справица за сортирање јаја, па свака домаћица може за час без мерења, да одлучи крупнија јаја, па та да продаје а ситнија у кући да потроши.

Саопштавамо ово нашим домаћицама, да би се и код нас тако радити почело, те да би и ми дошли до те лепше и крупније живине. Овде морамо и то навести, да ће најбоље успети женске задруге, јер кад се договоре, могу наручити и живине и јаја у већем броју па ће добити и боље и јевтиније, трговине ће се надметати, да боље послуже, и гарантоваће за своју робу, па у то име сретна радња! * *

ПРАВИЛА ЗА НАСАД ЖИВИНЕ.

ри насађивању живине ваља се ових правила држати:

Не насађивати ни прерано ни прекасно, а то је ни пре Сретења ни после Петрова; другчије буде много патње, која се никако не наплати.

Узми за насад јаја од најбоље кокоши, ћурке, гуске, патке, а за то мораш знати, која ти је најбоља и која су јаја од ње. Дигни јаја из гњезда чим га снесе, да ни једнога дана не остане у гњезду. Не узми јаја за насад старија од 14 дана, јер ће

ти пропасти место у насаду. Да би сигуран био, да јаје није старије, запиши датум на њему. Не узми јаја од живине врло младе, која још није ни годину дана стара, јер изађу пилићи врло слабуњави. Пази, да је јаје свако чисте љуске, другчије се загуши и умре пиле у њему. Ако волеш више кокица, узми округлија, ако више петлића узми шиљастија јаја. — Обележи свако стављено јаје крстићем, да знаш које је позније снешено, па то да извадиш, јер смета, па задржи и сва друга

те се не излежу на вреве. — У 7. дан после насада прегледај та сва јаја, па које је остало бистро, то узми и потроши, јер је јалово и неће се никад излећи. Ако си се које за време лежања разбило: то одмах сва оквашена пажљиво млаком водом опери од беланка и жуманка, другчије се загуши и умре пиле у свакоме, које је остало прљаво. Гњездо ваља да остаје на мирноме месту, да нико квочку не узнемирује. Гњездо да није дубоко, да не би квочка при устајању с јаја или спуштајући се на њих разбила које. Пази да квочке имају онде близу чисте воде и ране. Најбоља је рана кукуруз. јер најбрже напуни гушу те не остану јаја дуго непокривена. Али не мети рану сасвим близу,

јер онда неће да сиђе с њих, а јаја треба да се и проветре.

Нужно је да имају квочке близу онде и сува ситна песака или земље, да се пролепршају, те тим отребе од вашију и другога живога гада, који се накоти на њима и у гњезду. За то ваља и по гњезду посути мало прашка од инсекта, или најситније стучена и кроз крпу просејана сумпора, од тога помре онај гад и квочка има мира. На дан два, пре но што ће се изкљувити пилићи, избаци из гњезда и одмах спали стару сламу или сено и стави ново, да се не би онај гад ухватио и за пилиће. Ко тако узчини, излеће му се сва јаја што је насадио, по један дан пре а другчије траје лежање дуже. * *

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА.

I.

Добротворна задруга Српкиња Новосаткиња.

ЗАПИСНИК

1. одборске седнице добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња држане 3. јануара (22. децембра 1886) 1887.

Председава: Јулка Радовановићка начелница; бележи: Арк. Варађанин перовођа; присутни су: Софија Чакра подначелница, Софија Јефтићка благајкиња; одборнице: Љубица Димовићка, Љубица Велимировићка, Анка Павловићка, Катинка Христићка, Софија Пушибрка, Милица Јојкићка и прегледачице: Катица пл. Новићка и Анка Петрика.

1. Чита се записник одборске седнице од 13-25. децембра 1886. — Одоставерава се.

2. Чита се молба послужитеља Јевте Дотлића за сталну плату. — Не уважава се.

3. Перовођа подноси извештај у име прегледачица о стању благајне задружне за 1886. годину и јавља, да су књиге и рачуни савесно и тачно вођени и да је све у свом реду. По извештају том било је примање те 1886. г. 8248·91 ф, а издавање: 8221·77 ф. Нашло се готовине 27 ф 14 н. У издавање ово урачунат је и капитал, што је издат на приплод, а то је 7400 ф. 35 н. Кад се овај издат капитал придружи готовини: онда се показује стање благајне за 1. јануар 1887 г. у 7427 ф 49 н.

4. Утврђен је предлог прорачуна за 1887. г. у 1300 ф. примања и 880 ф. издавања, а за приплод остаје 420 ф.

5. Примила се за чланицу гђа Јулка Јевтићка.

6. Заказана је главна редов. скупштина за недељу 4-16. јануара 1887.

7. Перовођа предлаже, да се идућој главн. скупштини поднесе предлог, да ова овласти одбор, да у оном случају, ако се нађе згодна прилика и ако буду повољне околности, да може погодити и узети кућу за задружне цели. — Прима се и поднеће се главн. скупштини.

Записник главне скупштине, држане 4. (16.) о. г. у којој је председавала начелница задружна гђа Радовановићка, а перо је водио задружни перовођа Арк. Варађанин.

Присутне су биле: Ирма Адамовићка, Марија Бичанска, Марија Вучетићка, Пава Георгијевићка, Даница Гостовићка, Зорка Грчићка, Љубица Димовићка, Марија Плавшићка, Љубица Ђомпарићка, Софија Јевтићка, Марија Јоцићка, Јустина Кода, Софија Кода, Анка Лукачека, Софија др. Максимовића, Персида Маркуш, Анка Манојловићка, Катица Манојловићка, Таса Недељковићка, Катица пл. Новићка, Анка Павловићка, Рокса Панајотовићка, Јулка Политова, Ана Петрика, Софија Пушибркова, Јелисавета пл. Флора, Милева Симићева, Зорка Стуклика, Марта А. Тирића и Катица Христићка.

1. Пошто се начелница из позивнице уверила, да је искупљен довољан број чланица и да се могу доносити правоваљани закључци, отвори у 4 сата после подне скупштину и поздравља задругарице добродошлицом, — Одазивају се са „живела“.

2. Читају се имена редовних старих и нових као и потпомажућих чланица, и узела се на знање.

3. Читала се имена умрлих чланица: Ане Коде, Катице М. Поповића и Софије Славнићке. Скупштина устаје и изразом: „бог да им душу прости!“ одала је поштовање и ставила им имена у задружну читулу.

4. Читао се извештај одбора задружног о раду своме за 1886. годину. Из извештаја тог бележимо, да је одбор у месту скупио и са стране примио и српским рањеницима из последњег српско-бугарског рата послао до близу 5000 фор. у новцу и 27 пакета разног прибора за завоје и за понуде, са чега је добио захвале и признања, како од друштва „Црвеног Крста“ тако и од пресветле краљице Наталије, а уз то је друштво „Црвеног Крста“ одликовало друштвеним крстом за заслуге начелницу, подначелницу, благајкињу и перовођу, а све одборкиње и часнице друштвеном дипломом захвале. а више тога одликовао је и сам Краљ Србије Милан начелницу и благајкињу златном, а подначелницу сребрном медаљом краљице Наталије. Одбор је радом и трудом својим помножио задружни фонд те године са 1232 ф. 44 н. које приређивањем забаве, које изигравањем задружне колевке и пешкира, што је поклонила још о изложби честита гђа Сара Стефановићка из Червића. — Одбор је остварио издавање задружног листа „Женски Свет“ и отворио је нове потпоре за сироте раделице. Потпомагао је 8 приправница и издао је многе друге поклоне и милостиње. Прославио је 25-годишњу прославу народних глумаца Димитрија Ружића и супруге му Драгиње. Приложио је дар свој на подизање споменика заслужном књижевнику др. Јовану Суботићу. Одбор је имао те године 14 својих седница и решио је у њима преко 90 предмета. Извештај је узет на повољно знање.

5. Читао се извештај прегледачица рачунских о стању задружне благајне за прошлу годину. По том извештају и поднешеног прегледа рачунског за 1886. г. види се, да је *примање* било овако:

Готовина од 1. јануара 1886. . 6195·05

б) добротворни прилози од задруге за међусобно помагање и штедњу у Н. Саду 50 фор. и од 5 чланица по 1 ф. = 5 ф., свега .	55·—
в) чланарине од 176 редовних чланица по 4 ф. = 704 ф.; од 3 потпомажуће чланице прилог од 5 ф.; и од 5 новоуписаних чланица уписнина по 1 ф.	714·—
г) од забаве	260·32
д) од изиграног пешкира	20·40
ђ) од изигране колевке	613·—
е) од листа „Женски Свет“ прилог	55·40
ж) интерес на улог за 1886. год. .	335·74
	<u>Свега 8248·91</u>

Издавање:

а) на приправнице	245·—
б) на погорелце у Т. Бечеју и Срп. Црњи	25·—
в) на разне милостиње у течају 1886. год.	102·52
г) на божићни дар	80·—
д) на одело сироте школ. деце . .	121·79
ђ) на пристојбе државне и друге трошкове око изигравања колевке	139·73
е) на чланство ватрогасн. друштва	4·—
ж) на венце о 25. слави Д Ружића и при укупу умрле прегледачице А. Коде	49·48
з) на споменик др. Ј. Суботића .	10·—
и) на поштарину и ситнице . . .	8·49
ј) на папир	6·01
к) на послугу	16·—
л) на штампу	13·40
	<u>Свега 821·42</u>

Кад се ово издавање одузме од примања, онда се показује готовина за 1. јануар 1887. г. од 7427 ф. 49 н. а. вр.

Ако се сравни ова готовина са оном од 1. јануара 1886. показује се прирастак фонда задружног за 1886. г. са 1232 ф. 44 н. а. вр.

Овај се извештај узео на повољно знање; благајкињи задружној гђи Софији Јевтићки издата је опросница на њене рачуне, а њојзи и целом одбору на труду и савесном раду признање скупштинско.

6. Читао се предлог одбора, да се за задружне цели купи кућа, ако се под повољним околностима и условима нађе. Прима се већином гласова и има се за тај случај сазвата ванредна главна скупштина.

7. Читала се молба професора А. Сандића,

да му се изда награда од 100 ф. за његов рад и труд око састављања задружних правила, књига рачунских и др., што је при склапању задруге 1880. год. учинио. — Већином гласова, додељује му се ова награда с тим, да се има сматрати, да је за сва времена награђен и да нема низашто више тражити награде ни искати потпоре.

8. По том је прочитан предлог прорачуна задружног за 1887. г. и утврдило се *примање*:

а) од чланарине	700.—
б) „ забаве	200.—
в) „ добровољних прилога	50.—
г) „ интереса на улоге	350.—
	<hr/>
	Свега 1300.—

Издавање:

а) на потпору приправница	200.—
б) „ „ сиротих раделица	200.—
в) „ одело сироте школске деце	130.—
г) „ милостије разне	100.—
д) „ божићни дар сиротињи	70.—
ђ) „ штампу и послугу	50.—
е) „ поштарину	10.—
ж) „ разне потребе	20.—
	<hr/>
	Свега 780.—
з) „ награду А. Сандићеву	100.—
	<hr/>
	Укупно 880.—

Кад се издавање одузме од примања показује се сувишак од 420 ф., који ће се у смислу задружних правила капитализирати.

9. Приступило се избору часни а. Буду избрани једногласно досадањи и то: за начелницу гђа Јулка Радовановићка, за подначелницу, пошто се захвалила гђа Софија Чакра, избрана је гђа Христина пл. Новићка; за благајкињу гђа Софија Јевтићка; за перовођу г. Аркадије Варађанин; за прегледачице гђе: Ана Петрика, Катица пл. Новићка и гђца Ана Лукачекова.

10. Приступи се избору половине одборница и буду све понове извикане, ал пошто се већина захвалила, избране су ове: Марија Бичанска, Пава Георгијевићка, Марија Јоцићка, Даринка Огњановићка, Персида Маркуш (поново) и Катица Манојловићка. Како су и од старих лане изабраних 4 захвалиле, буду избране: Марија Завишићка, Милана Димитријевићка, Софија Бипарићка и Марија М. А. Јовановића.

11. Приступи се избору три скупштинарке, које ће одоставерити записник скупштински. Буду избране гђе: Марија Вучетићка, Софија др. Максимовића и гђца Софија Кода.

И како није било на дневном реду других предмета, закључи начелница скупштину у 6 сати после подне уз усклике: живела!

II.

Добротворна задруга Српкиња у Белој Цркви.

Извештај о раду њеном за год. 1886.

Добротворна задруга ова бројала је 1886. год. 21 редовну и 7 потпомажућих задругарица.

Од тих су као нове задругарице ступиле у задругу гђа Ида Јовановић и гђца Ана Дина за редовне, а гђе Анка Еремић и Јулијана Јовановић за потпомажуће чланице.

Задружна готовина износила је у почетку те године 58 фор. 68 новч.

У току године држана је 1 главна скупштина и 5 одборских седница.

Рад задружни састајао се те године у следећим:

Задруга је приредила на св. Саву уз суделовање оvd. српског певачког друштва и позоришних дилетаната, вечерњу забаву са игранком, позоришним комадом „Избирачица“ и томболом. — У позоришном комаду суделовали су гђе: Марија Поповић, Марија Ерлих; гђе: Катица Ристићева, Ленка Трифуновићева, Милица Михајловићева и гг.: Мита Ђорђевић, Мита Бокшар, Ђока Поповић, Јоца Стефановић, Миша Крестић, Драгутин Ђорђевић и Аћим Васић као шаптало.

Програм забаве испао је на опште задовољство присутне публике, а забава је била тако јако посећена, да многи од гостију не могаше у дворану ни ући. Декламација „Ода мојој чутури“, коју је декламовао ученик Ника Васић, тако се је допала публици, да је иста са бурним тапшањем и „живио“ исказала своје потпуно задовољство маломе декламатору.

Када је одмор наступио, предузело се је вучење срећака. Предмета за томболу, којих је било до 50 на броју, један лепши од другог, поклониле су оvd. српске госпође, а задруга сама купила је за први згодитак један леп кафе-сервис. Срећака продато је било 800 комада (дакле знак велике посете). Нека је и овде изречена хвала свима оним госпођама и госпођицама, које поклонише ствари за томболу.

Задруга захвалила се је писмено певачком друштву и дилетантима за њихово суделовање, а своје перовођи Ђоки Поповићу изјавила је своје признање и протоколарну захвалност за рад и труд око исте забаве.

Приход те забаве износио је 350 ф. 55 н. а расход 67 ф. 65 н. Одбивши расход од прихода показао се чист добит у своти од 282 ф. 90 н., која је у овд. банци на приплод уложена.

У име ускршње милостиње подељено је из задружне благајне на сиротињу 11 фор., а у име божићне 15 ф. а. вр.

Свршетком школских испита обдарила је задруга изврсне ученике и ученице са сходним премијама а почетком нове школске године снабдевена су била сирота школска деца са књигама и нужним прибором.

Тако исто набављан је за сироте ученице нуждан памук, да би се могле упражњавати у ручном раду.

На умножење овд. срп. верозак. школског фонда поклонила је задруга из своје благајне 25 ф., а погорелцима у Т. Бечеју послала је прилог од 5 ф. — Осим тога поклониле су још и следеће задругарице по 1 ф. на погорелце: Софија Станојловић, Марија Васић, Кат. Т. Крестић, Кат. Н. Крестић, Драга Ристић, Марија Савић, Ида Јовановић и Ана Дина, те је тако задруга једним путем 13 ф. на погорелце отправила.

На Вел. Госпођу као на патрона задружног учествовале су све задругарице при богослужењу, којом је приликом преч. г. А. Стојадиновић прота литургију служио а певачко друштво певало. После литургије држана је у школском здању у присуству задругарица и великог броја слушаалаца свечана седица, у којој је перовођа задружни разложио целъ и тежње ове задруге и напоменуо рад њен од постанка јој до тога дана.

4. јануара 1887. г. прегледана је задружна благајна од стране рачунских прегледачица, којом су приликом рачуни у најбољем и најтачнијем реду пронађени. Целокупни приход износио је 517 ф. 18 н., а расход 176 ф. 18 н. По одбитку расхода од прихода увиђа се готовина за 1. јануар 1887 у износу од 340 ф. 90 н., од које су суме 301 ф. 95 н. у банци на приплод уложени.

На Богојавленије одржана је главна скупштина, у којој је решено да се 15. (27.) фебр., дакле на саме покладе, приреди забава са поз. комадом, игранком и томболом у корист задр. благајне.

Избори частница на тој скупштини испали су као што следеује:

начелница гђа Софија Станојловића,

подначелница гђа Јелена Остојића,
благајкиња гђа Марија Савић,
перовођа г. Ђока Поповић.

Одбор (старе): гђа Марија Васић, Кат. Т. Крестић; (поново изабрате): Нина Повољни, Марија Поповић, Паулина Цигларић; (нова): Кат. Н. Крестића.

Прегледачице рачунске: гђа Зора Милутиновић, Нина Повољни и Драга Стојадиновић.

Задругарице редовне јесу: Ана Дина, Драга Ристић, Драга Стојадиновић, Зора Милутиновић, Ида Јовановић, Јелена Остојић, Јулија М. Поповић, Кат. Н. Крестић, Кат. Т. Крестић, Катица Стефановић, Марија Васић, Марија Поповић, Марија Ерлих, Марија Савић, Милева Михајловић, Нина Повољни, Паулина Цигларић, Перса Бокшар, Софија Лацковић, Софија Станојловић.

Потпомажуће: Агација Јанча, Анка Еремић, Јулијана Јовановић, Марија Милошевић, Марија Михајловић, Софија Абанкурт, Софија Поповић.

Ш.

Добротворна задруга Српкиња Вршчанака, приредила је 9. Декембра, 1886 у гостионици код „Вароши Париза“ друштвену вечеру у корист своје благајне.

Пошто су у нас овакве забаве новина, то се овдашња публика листом дигла и на ову забаву дошла, и тиме приређивачки одбор у не малу забуну довела, јер одбор беше спремио вечеру за 100 особа, а дођоше близу 200 па ипак беху сви задовољени.

При вечери на којој смемо рећи: беше сва овдашња отмена публика, двориле су госте задружне чланице, а јело изнашаху на стол неколицина овдашњих за то умољених госпођица, којима нека је овим од стране публике, јавно признање изречено.

После ове сајне вечере, настаде право српско весеље. На средини дворане беше постављен гласовир, на коме наизменице свираху госпође и госпођице. А и овдашње певачко друштво чинило је своје складним певањем, тако, да је сваки посетилац са ове красне забаве, задовољан кући отишао.

За кујну се побринула Задруга, а пијће је остављено гостиничару, за које је овај уступио дворану осветлење и све остало бесплатно.

Чиста прихода од ове забаве преостало је 115 фр.

Нека је овим јавна хвала изречена честитој вршачкој женској задрузи, која је, не жа-

ливши труда ни жртава, оваку ејајну забаву приредила, које ће се вршачка публика дуго сећати. А нарочито слава нек је Госпођама: Мили Недељковићки, Софији Петровићки, Ани Милосављевићки, Меланији Савићки, Јелени Богдановићки, и госпођици Мари Мандукићевој, као приређивачицама.

На послетку нека је знано и то: да је главни одбор „Црвенога Крста“ у Београду, накнадно отликовао овдашњу начелницу женске задруге, госпођу Александру пл. Лазаревићку почастином дипломом, и друштвеним ореденом за заслуге, око скупљања добровољних прилога на српске рањенике.

II.

IV.

В.-Бечкеречка добротворна задруга Српкиња

приредила је у недељу 7/19. децембра пр. год. вечерњу *Забаву с шомболом* уз добровољно суделовање В.-Бечкеречког српског црквеног друштва у корист своје благајне у гостионици код „Круне“. На забави тој говорио је о „женским задругама“ г. Данило Панић, певао је

г. Светозар Вујковић две песме и певачко друштво 4 песме. Како смо чули забава је била врло лепа многобројно посећена и донела је задрузи леп материјалан приход.

V.

Добротворна задруга митровачких госпођа приредила је забаву с игранком 25. јануара (16. фебруара) о. г. у корист своје фонду. Суделовало је: Срп. цркв. певачко друштво, гђице: Јулка Адамовићева и Мара Вујашковићева и г. г. Др. Ђ. Ивковић и Марко Станковић. Надамо се, да ћемо моћи и о овој забави донети извештај у идућем броју.

VI.

Добротворна задруга Српкиња у Суботици приредила је 22. јануара (3. фебруара) о. г. уз суделовање срп. певач. друштва „беседу с игранком.“ На истој је певао гласовити српски певач г. Стеван Дескашев члан загребачке опере. Сви су изгледи, да је забава била ејајна и величанствена, и надамо се, да ћемо у идућем броју донети о њој опширнији извештај.

ПРИЛОЖНИЦИ НА ПОГОРЕЛЦЕ СРБЕ У ТУР. БЕЧЕЈУ И СРП. ЦРЊИ.

В. Кикиндска добротворна женска задруга скупила је за горње погорелце 206 ф. прилога. Од ових прилога дала је прва диштриктска штедионица за само бечејце 100 ф., а од осталих 106 ф. дато је $\frac{2}{3}$ (70 ф. 66 н.) т. бечејцима, а $\frac{1}{3}$ (35 ф. 33 н.) срп. црњанима.

Приложили су пак:

Прва диштриктска штедионица 100 ф.; В. Кикиндска прва штедионица; г. Паја пл. Јеремић и в.кикиндска добротворна женска задруга по 20 ф.; гг. Константин Рајковић 3 ф.; Јосиф Вучетић, Миша Јанковић, Пера Прекајски и Н. Јовановић по 2 ф.; Ђорђе Влаховић, Лаза Влаховић, Када, Боршош, Шпицер, Антон Лазар, Лудвик Волф, Јован Удицки, Мита Радовић, Сава Сивчев, Криштов Нецков, Михајл Којић, Алекса

Јоановић, Криштоф Ајваз, Гавра Будишин по 1 ф.; Ержегујвари, Петар Сенсер, Ернест Канарик по 50 н.; Ника Ђирилов, Јосиф Крон по 40 н.; Јовица Ракић 30 н.; Лука Красић, Сава Радак, Н. Гајди, Н. Н. по 20 н.; Коста Ђирилов 10 н. — Гђе: Нина Петровићка, Сиди Пачу, Олга Валовићка, Мара пл. Нинчићка, Ангелина Ружићка, Меланија Данијелка, Каролина Махновски, Јелена Веселиновићка, Анка Богдановићка, Мила Станковићка, Драга Зарићка, Јованка Дорословчева, Наталија Лујановићка по 1 ф.; Јула Крстоношићка 60 н.; Ирена Рајндл, Марија Ружићка, Ана Недићка, Софија Станкићка, Јелена Стерговићка по 50 н.; Перса Писаровићка 20 н.; Барбара Лафлер и Катарина Ђурковићка по 10 н.

ЛИСТИЊИ.

ИЗ ПРОСВЕТЕ:

Срп. Завод за глувонеме отворио је у Митровици прошле јесени г. Радивој Поповић, који се за ту струку спремио и изучио у Бечу на

таком заводу. Он прима таку децу на препитање (у пензионату).

Родитељи или добротворне задруге, које би таку несрећну децу желели усрећити српским

говором, могу се овамо слободно обратити. — Карловачка је општина за ову школу вотирала већ 500 фор. као фондацију за лакше издржавање оваке деце; па учинили би души места и други родољуби, задруге и општине, кад би се сетили овог завода, ил кад би по које тако несрећно, а сиромашно дете овамо послали, да се усрећи говором, тим најкраснијим и најузвишењим даром божијим.

Друштво св. Саве има до сад уписано 700 чланова утемељача и преко 5.000 редовних чланова. Образовано је 26 пододбора и прикупљено преко 22.000 динара од улога. Новац је дат под интерес у један београдски новчани завод и од интереса тога послата су већ 4 учитеља у оне крајеве турско, где Срби живе, да шире српску идеју.

Краљица учитељка. Румунска краљица почела је ове године предавати у првој државној девојачкој школи у Букарешту предмет: модерна литература. Краљица није била задовољна с предавањем овог предмета у тој школи за прошле године, па је позивала к себи у двор бистрије девојчице, да их из литературе приватно поучи, јер она, како се говори, врло добро познаје класике свију народа. Поводом тим постадоше ученице тако ревне и марљиве, да је краљица одлучила, да предаје тај предмет у самој школи. Краљ јој је то дозволио и она је са учитељским збором већ одредила и часове и до сад и предаје. Срећан је народ, који таку краљицу има!

Турско женско учитељишће. И Турци хоће да пођу за напредком. Зна се, да они још једнако сматрају женскиње за ствари, а не за лица. Сад се почиње то на боље окретати. Примером су пошли отменије и образованије класе. У Цариграду се у то име образовало женско учителиште, где су ушле све најотменије кћери и ове године већ свршило таквих 17 кћери учитељски испит. На испиту је био сам министар просвете. Сад ће те учитељице да се намештају по женским школама, да спремају себи у свом женском нараштају достојнији подмладак.

Женски лекари. Медецинска академија у Петрограду донела је недавно једно решење од велике важности по женске, које желе да уче медицину. На питање министарства просвете, да ли је диплома докторке равна дипломи доктора, одговорила је медецинска академија са 19. против три гласа својих чланова, да су обе дипломе равноправне.

ЗА ДОМАЋИЦЕ:

Моделу за вез. Штов. Господин Уредниче! Наишла сам на једног, који вешто израђује „моделе“ за вез. И ја сам дала у разној величини 3. монограма од српских слова начинити, које је исти сам цртао и у модел начинио. Па како сам врло задовољна, то молим да у „Женском свету“ објавите нашим штов. Српкињама, да могу моделе по разној количини, од српских слова ил сложене у монограме, у цетови ил јединствене, имати. Уверена, да ће тај глас сваку Српкињу која још српског монограма или слова нема, зарадовати. Јер морам рећи да колко сам се дичила нашом изложбом, која је онако величанствено обављена овде у Н. Саду год. 1884., у толко сам се увек разтужила била кад год сам уместо српских слова наишла латиницом извезена имена.

Колко ми год могуће буде, радо ћу бити свакој на руци да јој се жеља испуни.

Новосађанка.

Живина колико лежи? Голуб лежи 17—19 дана, кокош 19—23, ћурка 26—29, патка 28—32, а гуска 29—33 дана.

Ћурка најбоља за пасму: Ћурка до 3 године, а ћурак до 2 године. Старији не ваљају за пасму.

Кокоши различне врсте колико килограма јаја снесу за једну годину дана? Шпањолка снесе 10 клгр., плимутка и уданка $9\frac{3}{4}$ клгр., лефлешка бела и брама бела $9\frac{1}{3}$ клгр. (али ово је код нас теже одржати), талијанка снесе 9 клгр., хамбуршкиња $8\frac{1}{3}$ клгр., кокина црна, бела и жута 8 клгр., браме угасите $7\frac{1}{2}$ клгр., пољкиње 7, а наше просте кокоши 6 клгр.

Кокошима кад се смрзну кресте најбрже ћеш помоћи мажући глицерином.

Кокош да ухвати где крије јаја? Ухвати је рано јутром па натри тур мокром сољу, одма ће трчати гњезду свом, па онда иди за њом и ухвати је.

Свиње да пре нигојши подај свако три сата по мало да једу, зими у 6, 9 и 12 с. до подне, и у 3 и 6 с. по подне а лети у 4, 7 и 10 до п. и у 1, 4 и 7 по подне и додај у сваки оброк по мало ситно стучена дрвена угља: пази, да су после јела на миру; држи свако одељено за себе; свињац да је чист и топао; и пази да имају увек довољно чисте воде; то су услови за гојење. Ако их уз то још и сваки дан чешагијом очешеш, то им још већма годи и пре се нагоје.

Живинче куљено ма које да себи приволиш. Затвори га и остави да загладни, па онда га из своје руке нахрани оним, што највећма воли, а уз то милуј и глади, али ни после не туци и не плаши, него увек благо поступај. Што већма загладни већма ћете волети. Коњ воли хлеба и шећера; крава воли хлеба и соли. Свинче воли, да га чешеш; кокоши и голубови кад загладни из руке ће ти зрно узимати, и после кад год усхтеш доће и на раме ће ти стати.

Цвеће у лонцима да ти буде веселије и живље: Заспи око струка с по прста дебело, ситно стучена дрвена угља, а још боље је чађ; ако још при пресађивању то у земљу помешаш, биће још веселије и живље боје и биће цвет пунији.

Пошто је, цвеће и поврће у Бечу и Берлину? Трговина: F. Cirio, Wien I. Hof, даје сад у јануару и фебруару месецу 12 камелија талијанских за 1 ф., 12 комада сафрана ружа за 1 ф., 12 ком. најлепших каранфила 80 н., 100 ком. љубичица за 50 н. Карфијола 1 главицу 15 н. — У Берлину у Centralmarkthalle добије се данас 100 лонаца најлепших холандских зумбула за 3 ф., 10 ком. високих најлепших ружа за 3 ф., а 10 ком. ниских ружа најлепших за 90 н.

Од мишева и пацова хвале Американци галицу; кад се мало галице стави у рупу сви помру, ил се разбегају.

Расад мразом ухваћен да повратиш к себи. Поливај одмах хладном водом, а заклони од сунца и ветра, да стоји у мраку за 24 сата, па ће се, ако не сви, али већина струкова ухватити.

ЗАРАД ЗДРАВЉА:

Чувајте се од никлованог посуђа. Аустријска је влада преко среских власти строго закратила свако употребљавање никлованог посуђа при јелима, јер се посведочило, да слана и кисела јела, ако се у таквим судовима кувају или само оставе да стоје, никл растворе, па тај јаче науди него растворен бакар, јер $\frac{1}{5}$. грана навуче блување и муку и јаче зло него отров од бакра. И код нас има од неколико година кашика, виљушака и сланика од никла, па има и лонаца и калајлија. Од свега тога ваља се чувати.

Халвине на коме се запале, тај нипошто да не бежи, него одмах нека легне на земљу, па да се ваља, тако се најбрже угасе; или, ако има

близу да лежећи навуче на себе Ђилим или Ђебе па тим да загуши ватру; или, које најближи, нека одмах баци поњаву, Ђебе или ма шта друго повеће, да прекрили и да загуши ватру.

Жижак уз малу децу у соби најбољи и најпростији је овај: успи у чанчић проста уља и зашиљи мрву памука ил вате па стави на сред уља тог и запали, или стави око витиља беле свеће ситне соли па запали, тако најмање изгоре уља ил свеће и најмање буде задаха, а ни пошто не ваља витиљ од петролејска јачег кандила увући да чкиљи, па тим да се заштеди, јер то прави грдан смрад од којег многи врло зло прође.

Јаја од живине за јело. Нека сваки зна, да је пресно јаје лакше за јело него ровито или кувано тврдо или печено. За колико је лакше, зна се из покушаја, што је чинио сл. Dr. Beaumont са оним својим болесником, којем је видио све шта и како ради желудац. Пресно па размућено кокошије јаје, пробави желудац за 1 сат и 20 мин. за пресно неразмућено треба 2 сата; печено на угљену треба 2 с. и 15 мин. ровито треба 3 сата; тврдо скувано треба $3\frac{1}{2}$ с. тако треба и печено на масти. Пресно па размућено је дакле које најбрже те најбоље оснажи човека.

Зубе нечисте да очистиш. Ко би узео под стакло да види, каквога гада има на зубима, особито у оних, који једу месна и масна јела, зачудио би се оним животињицама и плеснима (биљкама). Све оно најбоље очисти прост сапун и четкица. Ни један други прах нити водиче, не могу онако добро очистити, као прост сапун; само слана вода може још близу онако да очисти као сапун.

Коса коме опада нека свако вече покваси косу водом, у којој је кувао растову кору и после нека је утаре, а свако јутро нека је намаже ораховим зејтином.

Лепота. Једна од најлепших француских краљица, која је још у 80. години била тако лепа, да су се сви дивили младачком лицу њезином, кад су је упитали, чиме је одржала лице своје, показала је парче грубе крпе и хладну воду, којом се сваки дан трла. То је цела тајна.

РАЗНО.

Начелница и благајкиња добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња гђе: *Јулка Радвановићка и Софија Јевшићка* добиле су највише

одобрење, да могу примити и носити медаљу Краљице Наталије, коју су добиле за заслуге од Краља Милана.

Племен. гђа *Кашарина Пелеш* из Глине поклонила је глинској цркви 2 преоблацила од тешке свиле за две анаголије; а

гђа *Ана удова Давидовић* из Брода истој цркви поклонила је 1 свилен преоблацил за аналогију и 1 врло фино израђен стихар за свештеника. Слава им!

Редак случај. На сомборским чичовачким салашима умрло је прошлог месеца, пише „Бачванин“, Лазар Настасић, (који се родио 12 јуна 1798.) у 87 години. Исти је оставио за собом 1 сина од 64 године, 13 унучади, 14 снаја, 6 зетова, 45 праунучади и 1 шуку-унуче, свега 80 душа, а оставио је свима још и лепо имање. Помрло му је његових 35 душа. Од њега се дакле родило свега 115. душа.

Мађарске госпође скупиле су прошле 1886. године 150.000 крајцара прилога за добротворне цели. За почетак је то леп приход, а то ће се сваке године све више ширити, па не треба ни ми да изостанемо већ ваља да се покажемо да нисмо лошији родољуби.

Изложба хране. Од 27—31 јануара о. г. приредила се у Липиској (Лајпцигу) изложба куваног јела и пића не само оног, што се кува за обичан свет, него и оно, што долази на трпезе богатих и отличних домова, тако звано вештачко кување. Изнела се храна за војску, за народ, робове, лађаре, па и оно, што се кува за кнезове и великаше немачке. Приказала се и књижевност куварска, и изнеле се и машинерије и оруђа, која се употребљују за кујну, па чак и накити за јела и пића нису изостали, а спремиле се за углед и гостионичарске опреме и прибори. Ту се нису показале само готове ствари него се донело све у природи па се на углед свету показало, како се с тим поступа, док не постане зготовљена храна за јело.

Ово је првина, да се и вештина кувања износи на изложбу.

Марцела Сембрих чувена пољска певачица гостује сада у Бечу. Бечки је листови хвале и до неба узносе, па и нама је мило, јер је то кћи словенске крви.

Гђа Желатој (Dieulafoy) супруга францеског истраживача старина *ошликована* је витешким крстом почасне легије. Она је стекла великих заслуга за истраживање старина у Азији, куда је са својим мужем путовала и радила.

Брачна медаља. Ове прошле 1886. год. установили су цар и царица немачка брачну медаљу, која ће се давати брачним паровима, који доживе 25. 50. и 75. годину свог брачног живота, па су притом служили својима у месту и у околини за углед поштења, доброте, штедње и сваке врлине. Медаља је од сребра кована и носи на једној страни ликове цара и царице, а с друге стране изреку апостолску: „надајте се, трпите и молите се богу“.

Американка за заслугом. Једна Американка незнајући како би заслуге себи најбоље стекла, дође на ту мисао, да у свом стану чува туђе тице, што их људи у кавезима држе, док се газде баве у илицама или гдегод на путу и имала је врло лепе заслуге: за 1 канарицу икала је 20 н. недељно, за 1 папагаја 40 н. — Тако их је било после које су држале и туђе керове, мачке и другу животињу.

Колико погине и остане несрећно људи на жељезницама? Предпрошле 1885. г. остало је у Енглеској 957 људи мртво, 3457 рањено и то: путника 102 мртвих и 1122 рањених, од којих је само 6 остало мртвих и 432 рањених при сударима жељезничким, а сви остали усљед своје непажње. Други они 451 мртвих и 2117 рањених само су радници и чиновници жељезнички.

Новина колико данас излази? По извештају Стефана генералног поштара, излази данас 34.705 листова на земљи и то у Европи 19.540, у Сев. Америци 12.460, у Азији 750, у Јуж. Америци 609. — На енглеском језику излазе 16.506, на немачком језику 7809, на француском језику 3850, на шпанолском 1060 и на словинским језицима мање неколико 1000. — Дневно излазе 4020, 2 и 3 пут недељно излази 20.000, а остало је месечно и тромесечно. — Свега се печата 10.592 милијона примерака, те дође 6½ примерака на сваку живу главу људску.

ЧИТУЛА.

† *Марија Рајковић-Димитријевићка.* Неумитна смрт истргла је 7. јануара о. г. из реда уметница наших Марију Рајковић-Димитријевићку. Марија се по природним и божијим законима уклонила, ал није изчезла. Њена успомена светлиће и даље на позорници српској; њено имедичиће увек листове позоришне уметности, јер она је стекла стално и заслужно место у тој врсти нашег културног рада. Родила се 18/30. јануара 1859. од родитеља Јосифа и Јулије Дит-

мајер. Године 1869. преселе се њени родитељи у Београд, где је Марија први пут као 14. годишња девојчица ступила на позорници српској као Керистана у комаду „Расишник.“ Године 1874. врати се у Загреб и ангажује се код загребачког варошког позоришта, где се упозна и уда за славним срп. глумцем Савом Рајковићем. Године 1876. дође са својим покојним мужем С. Р. у Нови Сад код срп. народ. позоришта. Године 1880. умре јој муж и одлични глумац Сава Рајковић и она се уда по други пут опет као загребачка глумица за врсног глумца Михајла Димитријевића, са којим живљаше срећно и задовољно, док ју неумитна смрт не истрже из његових наручја. Марија је била међу Србима љубљена и свуда одликована и симпатично предусретана. Њена је појава на позорници увек изазвала радост и веселост Срби Вршчани отликовали су је сребрним лавор-венцем с натписом: „Уметница Марији Рајковићки. Срби Вршчани из поштовања 1883.“ На опелу је изговорио у почаст њену тужну беседу г. Брани. Друге, другови, пријатељи и познаници обасули су јој мртвачки одар гомилом венаца са сходним надписима. За њоме жали супруг и дечица, жали позорница, жале пријатељи и друзи, жали хрватски и српски народ, вечна јој успомена била!

† *Јованка Кнежевићка рођ. Рајковићка.* У В. Кикинди преминула је 27. децембра пр. год. Јованка Кнежевићка чланица и многогодишња одборница добротворне жен. задруге у В. Кикинди. Честита мати, примерна домаћица, верна супруга, истрајна раденица, подузетна духа, челична Српкиња. Својим животом и радом заслужила је, да јој „Женски Свет“ повиче: Лака ти црна земља била, вечна успомена међу нама!

† *Софија Мађаревићка рођ. Мандић.* — Око половине јануара мееца о. г. преминула је у Будапешти Софија Мађаревићка рођ. Мандића тек у 32. години свог живота. Покојница је кћи умировљеног министарског саветника г. Др. Тодора Мандића, која је први пут била удата за покојним Др. Ђорђем Мијатовићем, а после за будапештанским варошким физиком Др. Младеном Мађаревићем. Она је била јединица у својих родитеља, лепо васпитана и отлично образована. Њен кратак век изазвао је опште саучешће, па и нас ожалостио и побудио, да јој повичемо: „бог да ти душу прости!“

† *Зорка Љубиша* ћерка поштованих грађана Јована и Ане Љубише из Ст. Пазове преминула је у 18. години у цвету своје младости.

Њена прерана смрт, и оно опште поштовање, које је својим леним и добрим владањем стекла у грађанству, изазвало је велико саучешће, те је било на упоку искупљено света из целе околине, па чак и из Земуна, Београда и Н. Сада, да даду покојници своје поштовање. Па и ми јој довикујемо, као нашој врсној претплатници: лака ти црна земља убави цвете наш!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Задужбина Илије Милосављевића Коларца.

I. књига је штампана трошком књижевног фонда Илије М. Коларца, Београд, штампарија срп. напредне странке 1886. — У њој је: помен покојнику, тестаменат његов, уредба одбора коларчеве задужбине, извештај о радњи одбора задужбине коларчеве и стање коларчеве задужбине, које се дели на књижевни фонд и на фонд за подизање српск универзитета, од којих први износи данас 168.826.08 динара, а овај други 904.935.17 динара. — Председник је одбору те задужбине г. Др. Никола Кретић.

Најлепше и најодбраије приче из „Хиљаду и једне ноћи“. Издање срп. књижаре Браће М. Поповића у Нов. Саду 1886. Цена је 60 нов

„Мала Србадија“ дечији лист, почеће у Београду да излази од 1. јануара о. г. власник му је учитељско удружење. Уредник: К. Петровић учитељ на Сави, а администратор: Ник. Стојановић учитељ код сабор. цркве Претплата се шаље само на по ил на целу годину годишње 4 динара а за Ауст.-Угар. 3 ф. Ово је лист за децу из основн. народних школа и доносиће песмице, чланке, опшце, белешке, новости, ребусе и др. са илустрацијама и без илустрација. Редакциони одбор тога листа награђиваће сваки умни рад, који се прими и који одговара програму и захтевима савремене педагогије. — Дружина, која је прихватила овај посао, јамчи нам, да ће лист бити добра и питателна храна за нашу децу из основ. нар. школа и ми га препоручујемо родитељима нашим. — Изашао је већ и 2. бр. с овим садржајем: Свети Сава, песма. Што можеш урадити данас не остављај за сутра. Хаџи Продан Глигоријевић војвода српски (са сликом). Ткачи (са сликом). Прослава св. Саве у Херцеговини, писмо „Малој Србадији.“ Нојеви (са сликом). Белешке. Књижевне новости. Коштуњац. Ребус. На знање.

Два говора о св. Сави држана у школској дворани у Земуну 14. јануара 1887. својим ученицима саставио Александар Кузмановић учитељ V. и VI. разреда, — I. говорио *Владимир Косић* ученик VI разреда; II. говорила Анка Мутибарић ученица V. разреда.

Србин (календар за месец јануар 1887.) Излазиће сваког 1. дана у месецу по стар. кал. са „огласима.“ Има календарски део за цео месец и уз њега пуно огласа. Вреди на целу годину 50 нов. с поштарином заједно или 1 динар. — 100 примерака 1 ф. 45 н. или 3 динара. Цена за огласе 1 фор. или 2 динара. Огласивачи добијају овај календар у по цене. Својина Србина Милоша Грабовачког.

Србинови Записници. 28. број 1886. Излази месечно једанпут, претплата за целу годину 1 ф. или 2¹/₂ динара. Уз овај број додат је као припослано листић „Јавна Тајна.“

„Јавност“ лист за огласе; излази по потреби у Земуну. Уређује, издаје и штампа Србин-Милош Грабовачки. Огласи се рачунају 4 нов. или 10 пара од реда. Већи по погодби. Штампа се у 5000 примерака.

Родољуб, лист за младеж. Уредник Милан С. Убавкић, Власник и издавач Ђ. Кимпановић сопственик трговачке штампарије. Излази 4 пута месечно са сликама. Цена 3 динара годишње. Писма и рукописе ваља слати на уредника, а претплату на власника. Год. I.

Гудало Часопис за унапређење гласбе. Год. Прва. Уређује: Милан Петровић у В. Кикинди. Излази сваког месеца по једаред. Уз сваки број издаје се по једна гласбавина из издања друштва „Гусле“ као прилог. Претплата чини за лист без прилога на годину 2 ф. на по године 1 ф.; а са прилогом: 8 фор. 80. н. или 4 ф. 40 н. За Србију 23 дин. или 11½ динара на целу, односно на по године. До сад је изишло 10 бројева.

„УЧИТЕЉ“ орган учитељског удружења за образовање и васпитање, излази у Београду 3 пут месечно. Цена му је на год. 6 форината. Редакција му је у скопљанској улици бр: 4. Има трећу и четврту год. увезану. Трећа стаје 4 ф. а четврта 2.50 ф.

Изашао је 24 број с овим садржајем: 1. Учителима и учитељицама од гл. одбора. 2. Дечија играња од Т. Марковића. 3. Приправна школа од С. Милојевића. 4. Скупштински записници. 5. Вести о учитељском у дружењу. 6. Ствар о Буквару је пред судом. 7. Разне белешке. 8. Књижевне вести, одговори уредништва и на знање претплатницима.

Отело трагедија у пет чинова, написао: Виљем Шекспир, превели: Г. Гершић и А. Хаџић. У Новоме Саду, трошком књижаре Браће М. Поповића, 1887. Цена 50 новч.

Св. првомученик и архиђакон Стеван и св.

великомученица Катарина (из житија свјатих) Издање срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новоме Саду 1887. Цена је 15. новч.

О Д Г О В О Р И.

Гђи Марији Недељковићки у Меленци. Извините. Немамо више 3. 4. 5. и 6. бр. од прошле године не можемо вам послати.

Г. Луки Вашићу у Черевећу. На наш се лист плаћа у једанпут за целу годину 1 ф. Молимо да пошљете још 50 н. па ће бити лист плаћен за целу годину.

Г. С. К. у Сарајево. Примили смо 2 ф. претплате за гђе Роксанду Р. Бесаровића и Кресту В. Краљевића. Хвала Вама и њима!

Гђици К. Цветковића учитељици, Чачак. Примили смо претплату за Ваша 32 претплатника. Врло вам лепо захваљујемо на указаној љубави и на труду.

Драгутину у Београд. Замисао лепа, ал није добро изведена; — не можемо штампати.

Д О Б Р О Т В О Р И М А.

Високородна гђа Катарина пл. Палићка мајорица из Суботице изволела је претплатити за срп. осн. школу у Суботици на овај лист.

Високородна гђа Јелена пл. Лемајићка из места изволела је платити за један примерак нашег листа, да се даде сиромашној ученици и ми смо наменили и дали Олги Јовановићевој ученици IV. срп. више девојшколе.

Гдин Јос. Стојковић ц. кр. капетан рачуновођа (у миру) у Бечу. Послату 1 ф. као божићни дар за сироту радничку децу овде предали смо скупљачу г. Зијемичком. — Свима горњим добротворима изјављујемо у име обдарене деце нашу топлу захвалност.

НА ЗНАЊЕ.

Још овај број шаљемо свима бившим претплатницима нашим, који нам нису вратили листа и молимо их, да нам до 3. броја ил пошљу претплату, ил да нам врате листове, да се знамо равнати, колико ћемо примерака у будуће штампати. *Ко нам се донде не одазове с прешилашом обуставићемо му лист.*

Молимо, све наше скупљаче и добротворне задруге, да учине добро и да заиђу код свију претплатника, да се распитају и да покупе претплату, па да нам пошљу до 1. марта о. г. ил да нас известе, да знамо, шта ћемо чинити.

Најбоље је поштанском упутницом слати претплату.

У Новоме Саду 1. марта 1887.

Уредништво.

САДРЖАЈ: 1. Красној баншованци, од Станка. — 2. Шта све могу да раде женскиње? (Продужење.) — 3. Буквине за удаваче. — 4. Како ваља домаћица да заповеда. — 5. Коју живину да запатимо. — 6. Правила за насад живачке. — 7. Рад добротворних задруга, а) Новосатске. б) Белоцркванске. в) Вршачке. г) В.-Бечкеречке. д) Митровачке. е) Суботичке. — 8. Приложници на погорелце Србе у Тур. Бечеју и Срп. Црњи. — 9. Листићи: из просвете, за домаћице, зарад здравља, разно, читуља, нове књиге и листови, одговори, добротворима. — 10. На знање.

Власник: *Добротворна Задруга Српкиња Новосашкина.* — Издаје и уређује: **Аркадије Варађанин.**

ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА У НОВОМ САДУ.